

MTT PEDAGOG-TARBIYACHISINING PEDAGOGIK HAMKORLIK STRATEGIYASI

Kadirova Dildora Nadjatbekovna, Kim Anastasiya, Nazirova Muslimaxon

Qo‘qon DPI o‘qituvchisi

Annotatsiya: Maqolada MTT pedagog-tarbiyachisining pedagogik hamkorlik strategiyasi, uning mohiyati, ilmiy asosi, pedagog-tarbiyachi faoliyati uchun zarurati, pedagogik hamkorlik strategiyasi usullari, tashkil etish mexanizmlari haqida ilmiy ma‘lumotlar berilgan. Shuningdek, faoliyatni kuzatish natijalari bilan tahlil qilingan..

Kalit so‘zlar: pedagog, tarbiyachi, bola, faoliyat, hamkorlik strategiyasi, kasbiy mahorat, yondashuv, ijodkorlik, qobiliyat, kasbiy ko‘nikma.

Hamkorlik strategiyasi pedagogik jihatdan o‘quv jarayonini samarali boshqarish san‘atini anglatadi. Insonparvar pedagogikada pedagog-tarbiyachi har doim o‘z strategiyasining muallifi sifatida namoyon bo‘ladi. Shu bilan bir qatorda bunday mualliflik tasodifiy ko‘rinishga ega emas. Bunda kasbiy mahorat ko‘p darajada zaruriyatdan kelib chiqqan holda tanlash ko‘nikmasiga asoslanadi. Bunday ko‘nikmalarni namoyon qilish uchun pedagog juda katta pedagogik bilim va mahoratga ega bo‘lishi lozim. Buning uchun pedagog-tarbiyachilar pedagogikada mavjud tajribalar ustida ijodiy fikrlashlari, shubhalarga o‘rin qoldirmasliklari, ilg‘or pedagogik qarashlarni o‘zlashtirishlari va o‘z faoliyatlariga tatbiq eta olishlari, kasbiy faoliyatlarini shaxsga yo‘naltirilgan vaziyatlarda bolalarga ko‘maklashishga qarata olishlari zarur. Xuddi mana shu tarzda pedagog-tarbiyachining o‘quv materiallari va bolalarga nisbatan shaxsiy munosabati, taktikasi tarkib topadi. Pedagogik hamkorlik strategiyalari pedagog-tarbiyachi pedagogik faoliyatining yuqori darajada istiqbolga yo‘naltirilgan shaklidir. U metodologik xarakterdagi kasbiy ko‘nikmalarda namoyon bo‘ladi. Jumladan: mavjud hodisalarni chuqurroq anglash, uning haqiqiy mohiyatini tushunish, aniq va yashirin sabablarini anglab yetish, nazariya va amaliyot orasida munosabat o‘rnatish, jarayon maqsadini aniqlash, o‘quv-tarbiya vazifalarini muayyan prinsiplarga asoslangan holda oydinlashtirish, pedagogik hamkorlik shartlari va vositalarini tanlash imkonini beradi.

Pedagogik hamkorlik strategiyalari qo‘llanadigan usullarning samaradorligini ta‘minlab, ta‘lim-tarbiya jarayonida bolalar bilan bevosita munosabatlarni o‘rnatish imkonini beradi. Pedagogik hamkorlik strategiyalari pedagog-tarbiyachilarning kasb mahoratini oshirishga yo‘naltirilgan yopiq xarakterdagi bilish jarayonlarida kasbiy ongning faoliyatga asoslanmagan shakllarini bartaraf etishga xizmat qiladi.

Pedagogik hamkorlik strategiyalari yordamida pedagog-tarbiyachilarning pedagogik ongi oddiy, to‘g‘ridan-to‘g‘ri, tezkor va tashqi tomondan samarali bo‘lgan vositalar orqali bolalar ongiga ta‘sir ko‘rsatadi. Bunday vaziyatda ongning faoliyati qo‘zg‘almaydi, balki hissiy ta‘sirlar amalga oshadi. Shuning uchun ham pedagog-tarbiyachilarni kasbiy rivojlantirishdagi istiqbolli yo‘nalishlardan biri ularning shaxsiy ongini pedagogik hamkorlik strategiyalari bilan boyitishdan iborat. Buning uchun pedagog-tarbiyachilarning tanqidiy, yo‘naltiruvchi, fikriy-ijodiy, nazariy-tahliliy ongini rivojlantirish nazarda tutiladi. Xuddi shunday kasbiy ongga ega bo‘lgan pedagog-tarbiyachilar faoliyati orqali pedagogik ijodkorlik jarayoni boshlanadi.

Чунончи:

- a) pedagogik ta‘sirning qimmatini aniqlash;
- b) bolalar bilan munosabatda o‘z mavqeiga ega bo‘lish;
- c) dialogning ahamiyatini tushunib yetish;

d) bolalarning shaxsiy o'ziga xosliklarini anglash kabilar.

Chunki bularning barchasi bolalarga beriladigan ta'lim-tarbiyaning mohiyati, mazmuni hamda yo'nalishlarini oydinlashtirish imkonini beradi. Hamkorlikdagi pedagogik jarayonning asosiy qadriyati pedagog-tarbiyachi tomonidan ta'minlanadigan bolalarda o'z faoliyatini mustaqil tashkil etish, rivojlanish imkoniyatiga ega bo'lishdan iborat. Pedagog-tarbiyachilar hamkorlik strategiyalari yordamida bolalar ongiga ta'sir ko'rsatish vositalarini tanlaydilar. Ta'lim strategiyalari insoniy mohiyat kasb etadi. Chunki pedagogik strategiyalar pedagogik faoliyat turi sifatida pedagog-tarbiyachi shaxsiyati bilan bevosita bog'liqdir. Ta'limning insonparvarlik strategiyalari pedagog-tarbiyachi kasbiy faoliyatining dasturi hisoblanadi. U pedagog-tarbiyachi shaxsining o'zligini kasbiy faoliyat jarayonida namoyon etishini ifodalaydi. Hamkorlikdagi ijodiy pedagogik jarayonni tashkil qilishga yo'naltirilgan kasbiy faoliyat bolalarning badiiy ijodiy layoqatlarini ochishga xizmat qilib, bunda ularning ijodkorlik hamda yaratuvchilik layoqatlarini pedagogik qo'llab-quvvatlash alohida ahamiyatga ega. Bunday faoliyat hamkorlik xarakteriga ega bo'lib, o'quv jarayonining tarkibiy qismini tashkil etishi kerak. Shunga ko'ra hamkorlikdagi pedagogik jarayonni loyihalash va tashkil etish pedagog-tarbiyachi faoliyatining tarkibiy qismi hisoblanadi. Bolalar bilim olish jarayonida voqelikni o'rganadilar, anglab yetadilar va ijod qiladilar, yaratadilar. Ijodiy yaratuvchilik jarayoniga bolalar o'ziga xos tarzda yondashadilar. Pedagog-tarbiyachi esa ularning ehtiyojlaridan kelib chiqqan holda ijod qilishlari uchun qulay sharoit yaratishi lozim. Bu jarayonda pedagog-tarbiyachining muhim vazifalaridan biri – bolalar bilan hamkorlik qilish, ularni samarali qo'llab-quvvatlash va ko'maklashishdan iborat.

Kuzatishlarimiz shuni ko'rsatmoqdaki, aksariyat hollarda bolalarning o'zlari ularning ijodiy faoliyatlari va yaratuvchilikka intilishlarini

qo'llab-quvvatlash yo'llarini pedagog-tarbiyachiga ko'rsatadilar. Bolalarning o'ziga xosliklarini qo'llab-quvvatlash uchun dastlab pedagog-tarbiyachilar ular va otaonalariga yo'naltiruvchi maslahatlar berishi lozim. Bu ko'mak va maslahatlar asta-sekin tizimli pedagogik hamkorlik va o'zaro yordam tusini olishi kerak. Ular o'quv harakatlarini aniq o'quv predmeti doirasidagi o'quv materiallari yordamida bajaradilar. Bolalarning ruhiy rivojlanishlari asosida ularning tashqi faoliyatlari bilan bog'liq harakatlari ichki rivojlanish imkonini beradi. Shu asosda ularda kognitiv faoliyat tajribasi, tafakkur, idrok rivojlanadi. Bunday faoliyat natijasida bolalarda bilish qiziqishlari shakllandi.

Demak, bolani rivojlantirish, birinchi navbatda, uning hamkorlikdagi faoliyatini to'g'ri tashkil etishni talab qiladi. Shuning uchun ham ta'lim jarayonida bolalarni hamkorlikdagi faoliyatga yo'naltirish ularning taraqqiyotini ta'minlashda muhim omil bo'la oladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasining ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan davlat talablari. Toshkent. 2018 y
2. "Ilkqadam" davlat dasturi (takomillashgan) Toshkent 2022 yil.
3. Каримова, Шоира Бахтияровна. "ХАЛҚ ҚЎШИҚЛАРИ ВА ЎЙИНЛАР БОЛАЛАРДА МИЛЛИЙ ҒУРУР ҲИССИНИ ТАРБИЯЛАШ ВОСИТАСИ СИФАТИДА." *International Conference of Education, Research and Innovation*. Vol. 1. No. 2. 2023.
4. Anvarovna, Sultonova Nurxon. "МАКТАБГАЧА ТА'ЛИМ ТАШКИЛОТЛАРИДА INNOVATSION PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA LOYIHALASHTIRISHNING AFZALLIKLARI (TRIZ TEXNOLOGIYALARI)." " *ONLINE-CONFERENCES*" PLATFORM. 2023.
5. Anvarovna, Sultonova Nurxon. "O'QUVCHILARDA XULQ-ATVOR SIFATLARINI SHAKLLANTIRISHDA XALQ OG'ZAKI IJODI VOSITALARIDAN

FOYDALANISH." *Role of Exact and Natural Sciences During the Renaissance III* (2023): 94-98.

6. Anvarovna, Sulstonova Nurxon, and Xalkuziyeva Dilnoza Baxodirovna. "PROBLEMS OF WORKING WITH PARENTS OF CHILDREN NOT INVOLVED IN PRESCHOOL EDUCATIONAL ORGANIZATIONS." *International Journal of Early Childhood Special Education* 15.1
7. Anvarovna, Sulstonova Nurkhon. "Some Aspects of the Maria Montessori Method in the Education of Preschool Children." *INTERNATIONAL JOURNAL OF INCLUSIVE AND SUSTAINABLE EDUCATION* 1.6 (2022): 169-173. (2023).
8. Bakhodirovna, Halkuzieva Dilnoza. "Personality-Oriented Education in the Development of Creative Activities of Future Educators." *American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education* (2993-2769) 1.8 (2023): 432-435.
9. Султонова, Нурхон Анваровна. "Теоретические основы подготовки детей в современных условиях к социальной жизни в семье." *Scientific progress* 1.6 (2021): 631-635.
10. Султонова, Нурхон. "ОРГАНИЗАЦИЯ ИГРОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ДОШКОЛЬНИКОВ В РАЗВИВАЮЩИХ ЦЕНТРАХ." *Interpretation and researches* 1.1 (2023).
11. F.Qodirova Maktabgacha pedagogika-Toshkent 2019 yil
12. Mahkamov U. Ahloq-odob saboqlari-T.: Fan, 1994.

